

TRIDESETI TJEDAN KROZ GODINU

Ponedjeljak

Čovjek – važniji od subote
(Lk 13, 10–17)

Evangeoski izvještaj o ozdravljenju žene koja već punih osamnaest godina teško boluje, nalazimo samo kod Luke. Jedini on zna i za druga dva ozdravljenja u subotu – 6,6-10 i 14, 1-6.

Čovjek prije nije poznao sebe. Nije znao tko je i što je, odakle dolazi i kamo ide. Svoje vrijednosti nije bio svjestan. O tome svjedoče propala, nekad slavna, carstva. Za stare Rimljane čovjek je bio rob, po vrijednosti jednak stvarima i predmetima kojima je gospodar mogao slobodno raspolagati. Toliki su bili strpavani u galije da bi danju i noću bez prestanka veslali. Ni sunca ni mjeseca nisu mogli vidjeti kod vlastitih očiju. Stari su Grci ljude s tjelesnim nedostacima i manama jednostavno davili i bacali. Ukratko, ljudima su bili smatrani jedino vladari država, njihovi doglavnici i njihove obitelji. Bilo je tako i u ostalom poznatom svijetu. I u Isusovoj domovini.

A onda je došao On. Došao je na svijet Isus Krist. Otkrio je čovjeku njegovo božansko podrijetlo i uzvišeno dostojanstvo. Pokazao mu je put u nebo. Objavio je ljudima kako su svi međusobno braća, djeca jednoga oca, Oca nebeskoga.

Isus nije došao dokinuti Zakon, nego nadopuniti. A zbog čega je čovjeku dat Zakon? Zakon je zbog čovjeka, zbog njegove sudbine, a nije čovjek zbog Zakona. U izvjesnom smislu, čovjek nadilazi Zakon.

Bog stvara čovjeka na kraju svih stvorenja (usp. Post 2,5). A ne veli li i ona narodna kako najslabše dolazi na kraju?! Ta „konac djelo krasi“! Tako je i čovjek stvoren na kraju svih stvorova ne zato da bi bio manje važan od drugih, nego zbog toga što je najvredniji Božji stvor, uzvišeniji od svih stvorenja. Nijedno se drugo stvorenje Božje ne može s njim mjeriti.

No, čovjek je važniji i od bilo kojega ljudskog običaja, od bilo koje pre-daje, tradicije i od bilo koje ideologije. Ako je u pitanju ljudski život, čovjekovo spasenje, onda on nadilazi u jednom smislu i religiozne propise. Tako je čovjek važniji od subote i propisa da u taj dan odmara. Kad se to ima u vidu, razumljiva je Isusova reakcija na prigovor predstojnika sinagoge.

Isusova poruka sva se može sažeti u jednu riječ: Ljubav! Isus je zbog toga na strani dobrote. Opredjeljuje se za ženu, a protiv bolesti. On je stoga i oslobađa od „sotonskog veza”.

Životna je stvarnost često žalosna. Čovjek gotovo da uopće nije priznat u svagdanjem životu. Toliko toga u životu ima prednost pred njim. Nijekan je, pa i potisnut, čak i u ime subote. A zašto je Bog stvorio čovjeka? — Da živi! A što čovjek čini? Stvara subotu — zakone i propise — da bi njima potisnuo život, pa i u ime Božje!

PL

U t o r a k

Božja skrivena moć

(Lk 13, 18–21)

Za Isusom su hrlili svi. Nije birao učenike — pokupio ih je s reda, a tako nije birao ni slušateljstvo. Bio je to puk bez neke naobrazbe, običan puk. Njima je govorio. A na njima je bilo da Isusovo učenje prenesu i na druge. Da bi to mogli, sami su najprije morali shvatiti Isusovu poruku. Zato Isus nastoji govoriti njima razumljivim jezikom — u slikama, i to iz običnoga, svagdanjeg života.

Gorušičino zrno i kvasac sasvim su bliske slike. A njima je slično Božje kraljevstvo. Kako?

Kristova se Crkva sve više širi. Toliki misionari odlaze u krajeve gdje je Kristova Radosna vijest potpuno nepoznata. Preko njih širi se Kristova Crkva, Božje kraljevstvo na zemlji. Gledajući ljudskim očima, skloni smo tvrditi kako Crkvu šire zauzeti ljudi koji propovijedaju. Ili, drukčije rečeno, mislimo kako se Crkva širi svojom moću, moću ljudi koji su u njoj. No, Isus tim dvjema slikama želi dokazati sasvim suprotno.

Obadvije evanđeoske slike osvjetljaju isti problem. Prvu prisodobu donosi i Matej (13, 31–32) i Marko (4,30–32). Matej donosi i prisodobu o kvascu (13,33). No, dok Matej i Marko svojim prisodobama žele naglasiti kontrast između zrna i stabla, odnosno kvasca i tijesta, Luka se divi veličini u koju se razvilo zrno i kvasac. Ta veličina predstavlja zadivljujući rast Crkve. A odakle Crkvi rast?

Odakle rast gorušičinu stablu i tijestu? Gorušičino stablo moglo je narasti samo zato što je zrno prije posijano u vrt. I kvasac, ubačen u brašno, izmiješan s vodom, uzrokom je da i tijesto može uskisnuti. Slično je i s Crkvom. Ona je izrasla iz Gospodina. Isusovo je stvorenje. Od njega baštini moć širenja i svoje životnosti.

Istina, biskupi, svećenici, svi propovjednici rade na širenju kraljevstva Božjega, ali je konačni uzrok rasta Crkve Krist Gospodin, koji je Crkvi Glava. Od njega Crkvi dolazi i snaga za napredovanje i život uopće. U tim prisodobama više se radi o naredbi negoli o tvrdnji: Crkva ne smije rasti svojom vlastitom snagom. Mora ostaviti prostora u kome će moći djelovati Božja sila i Božja snaga.

Divne li pouke ne samo propovjednicima Božje riječi za katedrama, nego i običnom puku Božjemu! Treba živjeti i raditi, ali živjeti i raditi s Bogom. Drukčije rečeno, Bogu treba pripustiti dio sebe, svoga života, da on preko nas djeluje. Naše bi ruke trebale postati oruđe u njegovoj vlasti. Pritom ne bismo smjeli zaboraviti kako nas Bog ne želi imati kao robove, nego kao ljude koji slobodno slušaju njegovu riječ i uza nju prijanjaju.

PL

S r i j e d a

Treba se truditi (Lk 13, 22–30)

Samo Isusovo ime krije u sebi zadaću njegova poslanja. On je Spasitelj. Isus je došao ljudima pokazati Oca i njemu ih privoditi. Isusovo naučavanje, stoga, duboko je obilježeno spasenjskim tonom. I Crkva, koja Isusovo započeto djelo kroz povijest nastavlja, zabrinuta je posebno za spasenje svijeta. Zbog toga i želi biti u svakom povijesnom trenutku čovjeku bliska i pristupačna. Ta Crkva je majka!

Koliki će se spasiti? I među apostolima, već za Isusova života, kolalo je to pitanje (Lk 13,23). Taj problem mučit će i tolike kršćane kroz povijest.

Isus odgovara. Oprezno, da ne bi nasjeo, ali odrešito. Među Kristovim sljedbenicima uvijek se nađe onih koji su umišljeni u svoju ispravnost. Smatraju se sigurnima. Više negoli oni sami, njih zanimaju drugi. Isus zbog toga pripominje kako je nužna odgovorna ozbiljnost.

Dobro se ovdje prisjetiti i jedne Augustinove misli. Bog je stvorio čovjeka. Svakoga od nas. Našli smo se najednom na ovom svijetu. Nitko nas nije pitao da li želimo ugledati svjetlo ovoga svijeta. Rodili smo se bez svoje volje ili želje. Naš će život na zemlji jednom prestati. A što će biti s našim spasenjem? Sa spasenjem će biti drukčije! Bog neće nikakve sile. On želi dobru volju. Zbog toga je i dao čovjeku slobodnu volju, da prije svakog čina odlučuje da li će ga izvršiti ili neće. Bog traži suradnju ljudi. Svaki čovjek stoga, ima odgovorno mjesto u svijetu, jer ga je upravo Bog tu postavio, zbog toga što mu taj dotični baš na tom mjestu treba kao suradnik u spasavanju drugih. Razlika je jedino u tome što u povijesti spasenja neki ljudi zauzimaju istaknutije mjesto, svima vidljivije, poznatije. Tako npr. Majka Terezija, toliki sveci, Papa, biskupi . . . No, to ne znači da su u Božjem planu spasenja išta manje važni toliki obični vjernici, koji žive u potpunoj skrovnosti, da za njih gotovo nitko i ne zna.

Bog je to mogao riješiti i drukčije, ali. . . Zato, broj spasenika poznat je jedino Gospodinu Bogu. A ako se netko želi spasiti, mora tu želju imati pri srcu i uložiti mnogo muke, truda, žrtve. . . Ne može se netko pretplatiti na spasenje, kupiti rajsku slavu, nebo. Oni koji su bili uvjereni kako će se sigurno spasiti na temelju svoga življenja, mogli bi lako ostate razočarani. A koji Boga nisu upoznali

u ovome svijetu, ali su njegovom milošću ipak bili taknuti, pa su se trudili i živjeli po svojoj savjesti? I oni koji su se spasenju nadali zalažući se i trudeći da bi živjeli ono što vjeruju. . . ? I jedni i drugi stupit će među broj izabranika u kraljevstvu Božjem. Tako će „posljednji biti prvi, a prvi posljednji” (Lk 13,30).

PL

Četvrtak
Medalja ima dva lica
(Lk 13, 31–35)

Svaka medalja ima dvije strane – lice i naličje. Da bi čovjek mogao dobro znati što medalja predstavlja, mora pomno pogledati i lice i naličje, jednu i drugu stranu. Slično je i s ljudima, a tako i s događajima. Po nekoliko čina ne možeš potpuno prosuditi čovjeka. Treba ga vidjeti u više prigoda. O nekom događaju teško je doznati pravu istinu slušajući samo jednoga očevica ili svjedoka. . .

S jedne strane znademo kako je Herod želio vidjeti Isusa (Lk 9,9). A iz usta farizeja čujemo: „Otiđi, oputuj odavde jer te Herod hoće ubiti” (Lk 13,32). Gdje je istina? Evanđelje nam priča kako su ga bili poslali Herodu. Iako ga je želio vidjeti, „Herod ga prezre i naruga mu se zajedno sa svojom stražom” (Lk 23,11). I nije Isusa htio ubiti. To će prepustiti drugima!

Poznato nam je kako Isusova smrt ulazi u mudri plan o Božjem spasenju svijeta. Isus je došao na svijet da bi svijetu pokazao Oca, na nj ga uputio, da bi napokon umro na križu i treći dan uskrsnuo, odlazeći četrdeseti dan u nebo. Isus prekora Jeruzalem, koji ubija proroke. I sebe svrstava među proroke. Novi zavjet otkriva nam dosta proročkih crta u njegovu liku. Kao proroka nekako ga prihvaća i mnoštvo, koje je to zaključilo po čudesnim znakovima koji su pratili njegove riječi. I sad nastaje pitanje: da li je onda Jeruzalem odgovoran za smrt Isusovu? Susljedno bismo mogli pitati da li je doista Židovima bilo s pravom stalno kroz povijest predbacivano kako su oni krivi za smrt Spasiteljevu. Jesu li onda Židovi zbog toga opravdano zlostavljani i progonjeni po cijeloj kugli zemaljskoj?

Sveti grad ima dugu povijest. Ona je upravo obilježena otporom Gospodinu Bogu i njegovim planovima. No, nevjera Jeruzalemaca i dalje se nastavlja. I sada. Dolazi mu Mesija, Pomazanik, u osobi Isusa Krista, ali ga Jeruzalem odbija. Zbog toga će sveti grad snositi posljedice. Neće ga mimoići odgovornost za muku i smrt Spasiteljevu.

Nikad ne valja posustati. Ni ovdje. Usprkos svemu, ne smije čovjek smetnuti s uma kako je ljubav Božja u svakom trenutku mnogo veća negoli su sve ljudske zloće i nedjela. Bog neće napustiti svoj narod. „One koji u Krista vjeruju odlučio je sazvati u svetu Crkvu, koja je već od početka svijeta bila prikazana u slikama, divno pripravljena u povijesti izraelskog naroda i u Starom zavjetu, i ustanovljena u posljednjim vremenima, a napokon je bila očitovana dolaskom Duha, i imat će slavan završetak na kraju vjekova” (LG, 2). Konačno će tako svi „pravedni” biti

u nebu kod „Oca sjedinjeni u općoj Crkvi” (LG, 2) kao što pilići znaju biti okupljeni pod krilima kvočkinim.

PL

P e t a k

Ljubav iznad svega

(Lk 14,1–6)

Na više evanđeoskih stranica susrećemo Isusa kako poučava, a među slušateljima redovito se krije netko od onih koji ga žele uhvatiti u riječi. Nekako ga stalno lovaju. A u današnjem evanđeoskom odlomku nešto je neobično. Isus izaziva pismoznance i farizeje. Kad su oni njega pustili u miru, on će sam malo vozati njih.

Svetkovanje subote nalazimo već u najstarijim propisima Zakona. U Sv. pismu subota je povezana s vremenskim krugom od sedam dana. Riječ je o tjednu koji upravo zaključuje subota kao dan počinka, radosti i sastanka na kome okupljena zajednica slavi Boga.

Zakon je naglašavao svetkovanje subote. Prvotno se to sastojalo u odmoru, počinku. U taj su dan robovi, naime, mogli malo odahnuti. Kasnije subotnji počinak dobiva drugi smisao (Izl 31,13 i Post 2,2). Čovjek tako počivajući subotom, nasljeđuje svoga Stvoritelja koji je „šest dana” radio, a sedmi se dan odmarao.

Propis o počinku u subotu bio je veoma strog. Proroci tvrde kako je to bilo potrebno za ostvarenje obećanja na kraju vremena (Jr 17,19–27; Iz 58,13). A da li se subotom smjelo liječiti? Tumači Zakona pripuštaju tu mogućnost jedino u slučaju smrtne opasnosti.

A što veli Isus? On ne dokida zakon subote, ali se okomljuje na stroge farijevske formalnosti. Stavlja subotu u službu čovjeka. Želi da subota bude ne samo dan radosti i slušanja Božje riječi u Hramu i po kućama, nego dan u kome će čovjek i stvarno moći iskusiti milosrdnu Božju ljubav. Jer, zapovijed ljubavi ima prednost pred propisom održavanja počinka. Zakon, naime, nikad ne bi smio postavljati granicu ljubavi. Ako bi to i pokušao, onda bi se protivio Zakonodavcu, koji je toliko bogat ljubavlju i milosrđem da ne poznaje nikakvih granica i mjera. Isus, dakle, pravilno tumači zakon o subotnjem počinku. Štoviše, Isus sebi prisvaja vlast nad danom subotnjim. To je upravo ono što zapanjuje njegove protivnike. Oni kao da ne znaju da Isus, čineći dobro i u dan počinka, nasljeđuje svoga Oca koji je nakon stvaranja „ušao u svoj počinak” (usp. RBT), ali i dalje ravna svijetom i ljudima daje život.

Bio je to sukob ljudske zloće i neizmjerne Božje dobrote. Do sličnih sukoba zna doći i danas među kršćanima. Oni počеше slaviti dan Gospodnji u nedjelju, prvi dan u tjednu, dan Gospodnjeg uskrsnuća. Nedjelja je zamijenila subotu. Za kršćane dan Gospodnji ima prvotnu svrhu u svetkovanju, a tek onda u odmoru. Imajući u vidu beskonačnu dobrotu Božju, kršćane bi kroz život trebala voditi

misao: Bog od čovjeka nikad neće tražiti više negoli on može dati. Stoga, u sličnim sukobima – ruku na srce: moram raditi, a mogu li malo vremena posvetiti i Gospodinu!?

PL

S u b o t a

Pomakni se naviše

(Lk 14,1.7–11)

Knjiga Mudrih izreka donosi pravilo: „Ne veličaj se pred kraljem, i ne sjedaj na mjesto velikaško, jer je bolje da ti se kaže: 'Popni se gore' nego da te ponize pred odličnikom” (Izr 25,6–7). To je jedno od pravila lijepoga ponašanja i sjedanja za stol. Bilo je dobro poznato Židovima.

Čitajući prisodobu o uzvanicima na svadbu, spontano nam dolazi misao kako Isus u kući prvaka farizejskog želi prisutne podsjetiti na to pravilo i održati im lekciju o poniznosti. Ako shvatimo evanđeoski tekst doslovno, može tako i biti. Istina, odlomak pruža divnu ljudsku pouku, ali nikako ne bismo smjeli zaboraviti da je to prisudoba.

Što hoće Isus s tom prisudobom? Isus je u kući „nekoga prvaka farizejskog”. Oko njega su, dakle, uglavnom farizeji. Njihova je glavna namjera najčešće da Isusa špijuniraju. Ovo je zato još jedna prigoda da im jasno priopći kako se u kraljevstvu Božjem drukčije računa. Ovdje na zemlji može i vrijediti jednostavna ljudska računica: sjedni na zadnje mjesto, pa ćeš biti pozvan da se pomakneš „naviše”. No, posljednja rečenica evanđeoskog odlomka daje nam jasno naslutiti kako se ovdje radi zapravo o Gospodinu Bogu, koji ima vlast dijeliti prva i posljednja mjesta.

Crkva na zemlji očekuje ponovni Isusov dolazak. Dotle navješćuje njegovu smrt i slavi njegovo uskrsnuće. Istinski Kristovi učenici čeznu za konačnim susretom s njime. Gozba o kojoj je u evanđelju riječ zapravo je eshatološka gozba. To je gozba koja će biti pripravljena na kraju vremena, kad ćemo se oko Isusa zajedno okupiti za stol. Dok tu gozbu u kraljevstvu Božjem čekamo, nade su Isusovih uzvanika različite. Jedni računaju kako će sigurno na njoj zauzeti prva mjesta, ona bliža Gospodinu. Sude to sami o sebi na temelju svoga življenja. A sud o sebi samom nikad nije mjerodavan. Baš takvi mogu se lako preračunati. Zar ih Bog uopće mora nagraditi?!

Tko sama sebe drži da nešto jest i da nešto vrijedi u Božjim očima, taj bi mogao vrlo lako iščeznuti iz Božje prisutnosti. Bog bi ga lako mogao odbaciti. Jer, Bog računa drukčije negoli ljudi. On bira one koji se osjećaju bijednima, nedostojnima, odbačenima, one koji osjećaju kako bez njega ne mogu kroz život. Zato uzvisuje i obdaruje neznatna, siromaha, onoga koji je svjestan da mu je darovano sve što ima (usp. Lk 1,52–53). Njemu odaje priznanje. Za njega je pripravo prvo mjesto, ono najčasnije. Jedino takav može očekivati na kraju veliki poziv u posljednji dan: „Prijetelju, pomakni se naviše! (Lk 14,10).

PL

TRIDESETPRVI TJEDAN KROZ GODINU

Ponedjeljak
Izbor uzvanika
(Lk 14,12-14)

Govori na gozbama bili su omiljeni literarni žanr u Starom vijeku. I Isus je u duhu te tradicije rado držao govore na gozbama. Cijela 14. glava Lukina evanđelja posvećena je Isusovim poukama koje je uputio prisutnim gostima na objedu nekog člana Velikog vijeća. Prizor za stolom (borba za prva mjesta) bio je Isusu povod da skrene pozornost na neke presudne kvalitete ponašanja. Govor je o evanđeoskoj etici, o moralu kraljevstva Božjega: „Tko se uzvisuje bit će ponižen, a tko se ponizuje bit će uzvišen” (Lk 14,11). Na tu praktičnu pouku Luka nadovezuje novu prisodobu, koja razrađuje i drugu problematiku koju bismo morali tumačiti u svjetlu eshatološke perspektive. U pitanju je motivacija iz koje je domaćin priredio gozbu i, osobito, za koje se uzvanike odlučio. Na gozbu se pozivalo, kao i danas, prijatelje i znance. Tko zove prijatelje, rodbinu, bogate – najčešće postupa iz koristoljublja. Po logici evanđelja, mjerilo bi radije morala biti potreba, po čemu bi prednost imali siromasi. Ako je čovjeku motivacija činjenje dobra, on postupa iz vjere u pravednost Božju, radi nešto za napredak Božjega kraljevstva; djeluje onako kako postupa prema nama Bog. Takvom će se čovjeku uzvratiti o uskrsnuću pravednih.

Osim poticaja za pomaganje potrebnih, opravdano je mišljenje onih koji u ovoj svojevrsnoj usporedbi, u skladu sa židovskom tradicijom, gledaju sliku velike gozbe koju je Bog priredio svima nama: „O vi svi koji ste žedni, dođite na vodu, ako novaca i nemate, dođite! Bez novaca i bez naplate kupite vina i mlijeka!” (Iz 55,1).

Lukin tekst ima svoje mistagogijsko značenje koje je još naglašeno završetkom koji upućuje na eshaton i prema tome će se u punom smislu obistiniti tek u nebu, kao što to vrijedi i o drugim Isusovim usporedbama gozbe u Božjem kraljevstvu. Dakle, i mi smo ti siromasi, sakati, hromi i slijepi koje Bog poziva na svoju gozbu, kojoj nemaju pristupa oni koji se smatraju Bogu bližima i dražima, a ne ispunjavaju volju njegovu.

Ostaje ipak istina da je neposredni smisao ove Isusove izreke moralni. On je posve u skladu s Isusovim preporukama koje je on iznio osobito u svojem govoru na gori: „Činite dobro i pozajmljujte, a da ništa ne očekujete natrag! Tako će vaša plaća biti velika, i bit ćete sinovi Svevišnjega, jer on je dobar prema nezahvalnima i zlima” (Lk 6,35). Naglasak Gospodinove preporuke nije u tome da za svoj stol zovemo samo bijednike nego da ne budemo računčije.

JG

U t o r a k

Poziv na gozbu

(Lk 14,15–24)

Prispodoba o uzvanicima na veliku gozbu predstavlja krunu današnjeg evanđelja. Interesantno je da Luka namjerno naglašava kako je sluga bio dva puta poslan da pozove goste: najprije na trgove i gradske ulice, zatim na vangradske putove i među ograde. Prvi su kršćani htjeli iz njihova podrijetla stvoriti sliku kraljevstva Božjega, u kojem istovremeno sinovi grada (Izrael) i oni van grada (pogani) sjede za istim stolom. Jedna druga namjera, za razliku od Mateja, vodila je Luku kod konačne redakcije ove usporedbe: Mi živimo na kraju vremena, u kojem siromasi i pogani imaju prednost pred Židovima u kraljevstvu Božjem, jer ovo je otvoreno za čitav svijet.

Osim poziva u kraljevstvo nebesko prispodoba se odnosi i na naše članstvo u zemaljskoj Crkvi. Božje je kraljevstvo ponuđena milost. Njemu može pristupiti samo onaj tko ga ponizno prima. Isus, „Božji sluga”, poziva ljude na gozbu Očevu. Blagovanje u kraljevstvu Božjem se ostvaruje u euharistijskom slavlju. Tu misao lijepo razvija sv. Augustin: „Uzvanici su sve duše koje proroci nisu nikada prestali pozivati na Kristovu večeru. Židovi su primili sluge, ali su odbili večeru: čitali su proroke i ubili Krista! Kad su ga ubili, i ne znajući pripravili su večeru nama. Kad je večera već bila spremna i Krist žrtvovan, poslije svog uskrsnuća preporučio je euharistijsku večeru koju je posvetio u svojim rukama i svojim riječima, a zatim je poslao apostole da ponove poziv na večeru.”

„Oni se odreda počеше ispričavati. . . Sluga se vrati i javi to domaćinu.” Iznenaduje nas reakcija gospodara. On je gnjevan, ali ne povlači svoj poziv; sada poziva zahvalnije goste: odbačene, bolesne, nemoćne. . . Oni se tom pozivu nisu ni najmanje nadali, zato se odazvaše radosno. Mali, odbačeni ljudi, tjelesno nemoćni, bolesni, od farizeja prezreni siromasi ulaze na gozbu! Ali još ima mjesta. A Bogu je stalo do toga da mu se napuni kuća. Ulaze oni izdaleka, oni između „ograda” ovoga svijeta, dolaze pogani sa svih strana. Dolaze oni kojima ljuske nevjere spadoše s očiju, oni koji upознаše dobrotu Očevu.

Ova prispodoba ispričana Židovima odnosi se na sva vremena i na sve nas. I mi pripadamo izabranom Božjem narodu – Crkvi. Za nas je to velika milost i veliki znak Božje naklonosti. Ali ako poput Židova ne upoznamo „čas svoga pohođenja” (Lk 19,44), malo će nam koristiti stoljetna pripadnost Crkvi Kristovoj, malo će nam koristiti što smo stoljećima bili „predziđe kršćanstva”; na naše će mjesto doći drugi s istoka i zapada, sa sjevera i juga i sjesti za stol u kraljevstvu Božjem.

JG

S r i j e d a
Mučno odricanje
(Lk 14,25–33)

„Tko je taj Isus Krist koji se u sve miješa, koji uvijek ponovno traži da u našem životu bude prvi?” – napisao je na jednom mjestu pjesnik Rainer Maria Rilke. Zbilja je to zahtjevan Krist! Podijelio je čovječanstvo na poklonike neba i zemlje, donio je razdor i mač, podijelio je obitelji, podijelio je roditelje i djecu, podijelio je i samu Crkvu, podijelio je samoga čovjeka. „Dode li tko meni, a ne mrzi svoga oca i majku, ženu i djecu, pa i sam svoj život, ne može biti moj učenik” (Lk 14,26). Onaj tko želi biti njegov učenik mora ukloniti svaku zapreku, mora se odreći svega što ga priječi na putu nasljedovanja. Krist ne priznaje nikakvu taktiku, nikakvu diplomaciju. Za njega važi onaj strašni „ili-ili”. Ili za njega ili protiv njega. Učenici se moraju distancirati od svega: oca, majke, žene, djece, braće, pa i vlastitog života. Nije li s tim zahtjevom Isus dokinuo četvrtu Zapovijed? Kako razumjeti onaj glagol „mrziti”? Dakako, ne radi se ovdje o subjektivnoj mržnji. Po srijedi je vanjski izgled dotičnog postupka koji u sebi krije istočnjački prizvuk koji zapravo znači u nekom izboru odbaciti manje vrijedno, ukloniti sve ono i sve one koji bi nam se ispriječili na putu nasljedovanje – pa bili to i vlastiti roditelji. Roditelji su najredovitije nasljedovatelji i baštinici iste vjere kao i djeca. U takvom slučaju nema govora o odricanju ili „mržnji”. U protivnom važi onaj „ili-ili”; ili za Krista ili za . . . Isus ne poznaje „mile-lale”. On je radikaln. On je zahtjevan Krist.

Nije uvijek tako da se moramo odreći dragih osoba, ali se nerijetko događa da opredjeljenje za Krista zahtijeva lom, kidanje, razdvajanje od onih do kojih nam je mnogo stalo. Istina Isus će drugdje reći da izgubiti znači „dobiti”. Često ćemo na nov način „steći” one koje smo radi Krista „izgubili”. Možda ćemo blagoslivljati snagu ljubavi koja nas je ovdje rastavila da nas u drugom životu sastavi.

Ovo će biti mjera našega djelovanja ako ne zaboravimo mjeru kojom nas je Krist ljubio. U njegovoj snazi možemo sve. U njegovoj snazi možemo sagraditi uspješno kulu života; u njegovoj snazi možemo izboriti pobjedu nad neprijateljem.

Kada je Krist ovo naučavao, nalazio se upravo na putu u Jeruzalem gdje ga je čekao križ, za nas znak opredjeljenja i životne odluke. „Tko god ne nosi svoga križa i ne ide za mnom, ne može biti moj učenik” (Lk 14,27). I to svaki dan, svaki dan iznova (Lk 9,23).

JG

Č e t v r t a k
Izgubljena ovca
(Lk 15,1–10)

Ima ljudi, pogotovo pisaca i umjetnika, na čijem radnom stolu vlada pravi kaos. Poznajem nekoliko takvih ljudi. Oko njih je sve razbacano, zatrpano, izgubljeno, zatureno, tako da nam se čini da se tu nitko više ne može snaći. Ali čudnovato je kako se ti ljudi u tom neredu izvanredno snalaze; mašit će se odmah rukom za svaku stvar koju zatražite. Ali ako im netko slučajno pokuša, s najboljom namjerom, napraviti u radnoj sobi malo reda, tek tada nastupa nesreća, tek tada se ti ljudi osjete nemoćni i izgubljeni. Oni se u tome redu više ne snalaze, sve im je pobrkano.

Znate li na koga me ovo podsjeća? Nemojte se sablazniti! To me podjseća na gospodina Boga, koji nas jednako tako zna izbaciti iz naše sigurnosti, iz naših snova, koji u nama napravi cijeli nered, da bi sve jednom doveo u red. Iz mira i opuštenosti baca nas u nemirno traženje, uzdrma našu sigurnost, smije se našem iznakaženom ponosu, ruši nam planove, snove i ambicije. I kada izgleda da je sve izgubljeno, ponovno sa svojom inteligencijom i ljubavlju sve stavlja na pravo mjesto. Ruši nam snove da bi nam otvorio oči, pušta nas da lutamo svojim vlastitim putem sve dotle dok ne padnemo na nos, dok se ne osvijestimo.

On je pravi majstor u čekanju. Vrlo često čeka čitav jedan život na to da se grešnik obrati. On čeka u bezuvjetnom respektu pred slobodom čovjeka koju mu je dao. Strpljiv je on u čekanju. On čeka dok ne proklija mladica iz sjemena, on strpljivo čeka na pogled čovjeka prema visinama. On korigira i konsolidira naše planove sa svojim planovima i obećanjima koje nam je ponudio od praiskona. On nas ne čeka pasivno. On nas traži kao što pastir traži izgubljenu ovcu dok je ne nađe. On nas strpljivo traži kao što žena traži izgubljenu drahmu dok je ne nađe. To je slika Oca koji čeka, koji traži, koji suosjeća. Ondje gdje nas netko čeka tu je i naš dom.

JG

P e t a k
Snalažljivi upravitelj
(Lk 16,1–8)

Skandalozna je priča o kojoj govori današnje evanđelje. Upravitelj je rasipao imanje svoga gospodara. Ušićario je dosta i za sebe. Jednoga dana bi pozvan na odgovornost. Ovaj, dok je još imao vremena, brzo pozva dužnike svoga gospodara i krivotvori im obveznice u njihovu korist. S time je obvezao ove ljude na zahvalnost u nadi da će, kad bude zbačen s uprave, kod njih naići na potporu. Ali tek sada slijedi ono neshvatljivo. Krist hvali ovoga varalicu da je postupio snalažljivo i pametno. On nije predstavljen kao vjernik, već kao snalažljiv čovjek ove zemaljske ekonomije. Znajući što ga čeka kada mu gospodar uzme službu, pobrinuo se na nepošten način za svoj daljnji život. Pohvala što ju je zadobio ima samo jedno

lice: on prima pohvalu što se dobro snašao prema logici ovoga svijeta. „Sinovi su ovoga svijeta mudriji prema svojim istomišljenicima od sinova svjetla”. U cijeloj priči naglasak je stavljen na mudrost. Krist ne želi hvaliti nemoralno držanje ovoga upravitelja. On želi istaći: ako se ljudi ovoga svijeta toliko brigaju za svoju zemaljsku budućnost, koliko bi se tek „sinovi svjetla” morali zalagati kada je u pitanju njihovo vječno spasenje!

Dakle, i mi bismo imali što naučiti od „sinova ovoga svijeta”. Taj je čovjek konačno shvatio da je samo upravitelj a ne i vlasnik, pa da stoga mora svome gospodaru položiti i račun svoga upravljanja. Reagirao je na vrijeme.

Bog je stvorio čovjeka, dao mu dah života i nalog da zemlju sebi podredi. Čovjek je naučio rukovati s kamenom i drvetom, s vatrom i željezom; prozreo je mnoge zakone u prirodi, ukrotio ih je i podredio svojoj moći. Okružen od naprava svojih ruku odjednom se počeo osjećati kao da je on pravi gospodar a ne zakupnik koji jednoga dana mora položiti račun o upravljanju. To je najveća nesreća čovjeka što se počeo ponašati kao da je on pravi gospodar i da je samo sebi dužan polagati račune. Čovjek se može ponašati kao gospodar ali ne i koliko hoće, jer mu se u svako doba može zatražiti račun o upravljanju. Zato bi bilo dobro, dok još imamo vremena, da nešto pripišemo i na tuđi konto, na koji ranije nismo ni pomišljali.

JG

S u b o t a

Ne može se služiti dvojici gospodara
(Lk 16,9–15)

Današnji evanđeoski odlomak nastavak je Isusovih misli o odnosu prema bogatstvu. Isus ističe da je pravilan odnos prema bogatstvu, za onoga tko ga posjeduje, preduvjet spasenja: „Ako niste bili vjerni u nepravednom bogatstvu, tko li će vam istinito povjerovati?” Posjednici, dakle, trebaju svoje imanje upotrebljavati tako da steknu prijatelje za vječnost u smislu Isusove rečenice: „Što ste učinili jednome od moje najmanje braće, meni ste učinili.” Vremenita dobra treba pretvoriti u nebeske valute.

Isus bogatstvo naziva nepoštenim, jer se najčešće zgrće nepošteno, na račun siromaha i, osim toga, lako gurne čovjeka u nepoštenje. Po izvorniku se ono može nazvati i varljivim: čovjeku daje dojam sigurnosti, daje mu jamstvo za siguran i spokojan život a, u stvari, tako je nesigurno; potkrada ga tat, rđa izjeda i moljac nagriza. U izvorniku se bogatstvo naziva mammona, od čega je u književnosti Mamon ime boga Novca.

Drugi logion govori o nemogućnosti da čovjek služi dvojici gospodara: Bogu i bogatstvu. Isus stavlja vrlo oštru opreku između Boga i bogatstva (Mamona). Mamon je Bogu protivna sila koja može toliko okupirati čovjeka da mu onemogućuje služenje Bogu, sila koja proglašava stvari ovoga svijeta samostalnim vrednotama i smislom ljudskog življenja, te tako ne ostavlja više prostora za služenje

Bogu. Nagodba između Boga i bogatstva u krajnjem je moguća samo u smislu kršćanskog aksioma: „Koristiti se, a ne uživati”, ili točnije „Služiti se, a ne – služiti”. Služiti treba samo Bogu, a bogatstvom se treba mudro služiti i domišljato se njim koristiti ne zanemarujući potrebe bližnjih. „Ako Bog dobra ove zemlje badava dijeli, onda je za čovjeka milost da drugima daje ono što je sam primio” (R. Schutz). Tako se nepošteno bogatstvo pretvara u neprolaznu vrijednost (Lk 12,33). Tako se „bogatimo u Bogu” (Lk 12,21).

Treba započeti s malim i sićušnim, da se razvije na tom kasnije razgranata djelatnost bratskog sudjelovanja, solidarnosti i mirotvorstva.

JG

TRIDESETDRUGI TJEDAN KROZ GODINU

P o n e d j e l j a k
Sablazan i umijeće opraštanja
(Lk 17,1–6)

Svaki čovjek pa i vjernik živi u određenoj zajednici i kao član te zajednice ima svoja prava i obaveze, ali i poziv na usklađivanje svoga rada i djelovanja prema zahtjevima svoje sredine. Gledano s tog stajališta, onda je jedan od važnijih zadataka o kojima čovjek mora voditi računa njegov osobni odnos prema drugima.

Da bi taj odnos (međusobni) među njegovim sljedbenicima bio pravilan, Isus upozorava na dvije veoma važne stvari. Prva je sablazan ili loš primjer kojim čovjek/vjernik pomućuje, zbunjuje i tako brata navodi na zlo, a druga je opraštanje za koje nema niti smije biti granice. No, da se te dvije, za život u zajednici, veoma važne stvari mogu i ostvariti, čovjeku je potrebna jaka vjera. Jedino onda kada to troje postigne svoje evanđeosko ostvarenje u našem svakidašnjem životu, možemo govoriti o skladnom i Bogu ugodnom životu u zajednici.

Zna se da ljudi nisu savršeni. Ima grešnih, bolesnih, nemoćnih itd. koji su potrebni pomoći a nikako pojedinih „čina” koji će pojačati te njihove nedostatke i tako još više pridonijeti osobnom i vjerskom padu. Stoga su opasni zli primjeri i zbog njih će odgovarati Gospodinu oni „po kojima dolaze” (usp. Lk 17,1).

Jer, ako su skandali – radi naše sklonosti zlu – neizbježivi onda ipak činiti ih s punom odgovornošću značilo bi druge tjerati u grijeh i tako imati dvostruku odgovornost. Stoga je onaj Isusov „jao” sasvim opravdan.

U društvu postoje zakoni i odgovarajuće kazne za one koji griješe, krše te zakone. Krist, premda upozorava na štetnost skandala, ne želi primjenjivati kazneni lijek protiv prekršitelja. On svojoj Crkvi kao zakon daje *ljubav* (Iv 13,34; 15,12; usp. i Mt 22,37–39; Mk 12,30–31 i Lk 10,27), a kao kaznu za prekršaj te ljubavi *oproštenje* (Lk 17,3b–4; Mt 18,21–22). Dakle, najprije opominje pre-

kršitelje zakona ljubavi, a potom poziva na oprostjenje, tj. ne činiti dobro samo radi vjernosti zakonu nego i radi spasenja bližnjega.

Istina teško je spojiti kategorije ljudskog shvaćanja uvrede s Kristovim pozivom na oprostjenje, ali samo onima koji nemaju vjere. Naprotiv onima koji vjeruju to ne predstavlja poteškoću jer snagom svoje vjere lako otklanjaju sve poteškoće, premještaju brda, čupaju stabla svoje ograničenosti i smiruju se u potpunoj predanosti i pouzdanju u Krista.

BP

U t o r a k
Radost služenja
(Lk 17,7–10)

Odgajani u ambijentu ponude i potražnje, zasluga i plaće, uspjeha i nagrada često se držimo principa „ja tebi, ti meni” pa od njega redovito ne odstupamo i u svom odnosu prema Bogu. Na pameti nam je, dakle, komercijalna zamjena. Ja sam učinio svoje djelo (zapovijed, molitva, milostinja, post) i Bog sada to treba platiti. Tako su mislili i Kristovi suvremenici, ali on im na to uzvraća jasnim i beskompromisnim odgovorom „Beskorisne smo sluge. Učinili smo samo što smo morali učiniti” (Lk 17,10). Taj naš odnos poniznosti prema Bogu Isus objašnjava upravo našim ljudskim stavovima. Jer i čovjek kao gospodar i ne pomišlja da nešto duguje sluzi zato što je ovaj izvršio svoju dužnost. Čak ni sluga, svjestan svoga položaja i činjenice da i takav položaj može pogoršati ili upasti u nemilost, ne protestira nego pokušava tu svoju dužnost što bolje obaviti. Ovaj odnos, u kojemu ipak postoji kategorija dužnik i podložnik, nama je sasvim prihvatljiv i nekako normalan. U odnosu Bog—čovjek trebao bi nam biti još prihvatljiviji.

U odnosu Bog—Gospodar i čovjek—sluga slika koju je donio Isus dobiva novu dimenziju a to je *prijateljstvo*. On jest Gospodar ali on je i prijatelj. Svoje prijateljstvo pokazao je čovjeku u riječi i djelu svoga Sina i čovjek je obavezan odgovoriti prijateljski. Prijatelju stoga nisu potrebne zapovijedi jer on zna što treba i jer je vođen ljubavlju, a tim više što je taj vid prijateljstva najprije pokazao Krist. Zato naš ljudski vid služenja Bogu mora biti prijateljski, a pogotovo kada znamo da Bog nama nije dužnik. Mi uistinu jesmo „beskorisne sluge” što ne znači i „bezvrijedni” Bogu. Naša podložnost Bogu ima svoju veliku vrijednost jer znamo da u Bogu imamo prijatelja koji nas istinski ljubi i koji će nas, usprkos našoj beskorisnosti, nagraditi i za „svaku pruženu čašu hladne vode” (usp. Mt 10,42; Mk 9,41). Iako ne radimo radi nagrade, jer je Bog dobar i milosrdan, nagrada će stići.

Osvrćući se na upozorenje o „beskorisnim slugama”, mogli bismo reći da nas ovim primjerom Isus hoće upozoriti da naš vjerski život ovdje na zemlji mora „izlaziti” iz okvira zakona, zasluga i nagrada i ostvarivati se u ambijentu istinske ljubavi, prave poniznosti i čvrstog pouzdanja. Dakle, služiti Gospodinu u radosti.

BP

S r i j e d a
Snaga raspoznavanja i zahvalnosti
(Lk 17,11–19)

Događaj ozdravljenja desetorice gubavaca treba promatrati sa stajališta da je za Židove bolesnik (osobito gubavac) bio prokletnik, onaj koji se isključuje iz zajednice. Čudo ozdravljenja značilo je dakle, za spomenutu desetoricu, povratak među ljude, sudjelovanje u obnoviteljskom Božjem daru i mesijanskoj nadi Božjeg naroda. Upravo zato je veoma znakovito da onih 9 Izraelaca gube smisao zahvalnosti, tim više što su oni po djelima koja je Krist činio trebali u njemu prepoznati Onoga koji će ostvariti njihovu mesijansku nadu.

Prepoznatljivost nije jednostavna krepost. Da bi se u čovjeku mogla ostvariti istinska promjena, on treba prepoznati nosioca te promjene i pristupiti su s iskrenom molitvom. Usprkos tome prepoznati Krista i primiti njegovu pomoć kod čovjeka ne donosi uvijek istu reakciju. A zašto? Zato jer poslije takvog događaja slijedi čovjekov osobni stav, odnosno u njemu se rađa ili: — osjećaj zahvalnosti prema darovatelju i odluka promjene nabolje — ili pak to smatra potpuno normalnom stvari pa se i ne osvrće ni na događaj ni na realizatora.

Primjer one devetorice kaže da nije baš lako Krista otkriti kao istinski dar Božji čovjeku, kao dar koji je spasonosan. Nije lako ali je nužno ako želimo biti kršćani, ako želimo sebe ostvariti kao osobe u konkretnoj Božjoj zajednici, tj. Crkvi. Otkrivati Krista i iz dana u dan živjeti u zahvaljivanju za njegovo djelo i njegovu riječ jest zadaća kršćanina, njegova dužnost koja ga oslobađa od bijede grijeha i privodi zajednici čistih i odabranih. Samaritanac je u Kristu otkrio izvor milosti, zahvalio za tu milost i primio spasenje, i to zahvaljujući snazi svoje vjere, a to je „umijeće življenja”. Da bi se spasenje ili ozdravljenje ostvarilo *u nama*, nužan je osobni odgovor Bogu i to otvoren prepoznatljiv i obnoviteljski, a to znači mora u sebi imati unutarnju snagu koju jedino daje vjera.

Ovaj evanđeoski događaj koji se dogodio i davno i daleko stalna je opomena svim vjernicima, ali i poticaj. Svi su oni molili s pouzdanjem i s vjerom pošli svećenicima da se oslobode trenutnog stanja, ali nisu svi nakon promjene toga stanja ustrajali u vjernosti Onome koji ih je oslobodio. Njihov primjer opominje da milost nije za svakoga ista i potiče da onaj, koji ostaje zahvalan Bogu, postiže i više od onoga što traži, a to je spasenje: „Ustani i hajde, tvoja te vjera spasila!” (Lk 11,19).

BP

Č e t v r t a k

Kraljevstvo Božje je već ovdje

(Lk 17,20–25)

Naši su dani u Božjim rukama i zato naš život ne može izbjeći njegovoj prisutnosti, a naša je smrt — po zaslugi Isusa Krista — silazak u carstvo preporođenja i Božje snage. Gledamo li na naš život u njegovoj potpunosti (cjelovitosti), onda je kraljevstvo Božje uistinu već među nama, jer to kraljevstvo, kao i naš život, nije i ne smije biti podijeljeno. Naime, iako ima dva različita „dijela”, tj. ovozemaljski i nebeski, oni su međusobno povezani i ovisni jedan o drugome.

Kristov dolazak je povezan s ljudskom egzistencijom i pitanjem njegove osobne sreće. Svoj dolazak među nas Bog očituje po Sinu koji je znak njegova konačnog nauma s ljudima. Po tom dolasku nismo više izvan „vrata” („Istjera čovjeka i nastani ga istočno od vrta . . .” Post 3,24), opet ulazimo u njegovu kuću, postajemo njegova djeca, članovi kraljevske obitelji. Postali smo sudionici kraljevske časti jer je „Bog među nama”, a to znači da je i njegovo kraljevstvo prisutno ovdje i sada.

Sjeme ljubavi i nade koje je donio Krist jest to kraljevstvo među nama, u našim srcima. To sjeme snagom Duha mora u nama postati onaj kvasac preobrazbe (usp. Lk 13,21; Mt 13,33) koji će činiti da rastemo u ljubavi i idemo prema konačnom ostvarenju kraljevstva. Dakle, ovdje nije govor o svemirskoj ili političkoj revoluciji nego o unutarnjoj obnovi srca koja uistinu može po djelovanju Duha Svetoga učiniti prisutnim to željeno kraljevstvo.

Jer dolaskom Isusa Krista, njegovom smrću i uskrsnućem ostvareno je kraljevstvo Božje, ali za nas ne još u potpunosti. Mi smo ovdje između dva dolaska. Onog koji se već odigrao u osobi i djelu Isusa Krista i onoga drugog koji očekujemo. No, znamo da je Isus za nas ostvario ono bitno, tj. omogućio nam pristup k Ocu. Živeći u zajednici ovozemaljskog Kristova kraljevstva, tj. u njegovoj Crkvi, svatko od nas mora za sebe ostvarivati kraljevstvo Božje u njegovoj potpunosti, ali uvijek s Kristom i u Kristu. Ukratko, kraljevstvo Božje je Bog s nama a ostvaruje se po Kristu. Ako ovdje živimo tako da smo uvijek u milosti Boga, onda već sada živimo njegovo kraljevstvo koje ćemo na taj način postići i živjeti ga u potpunosti u nebesima.

BP

P e t a k

Razborito postupati

(Lk 17,26–37)

Zahtjevi života i njegov tok su uvijek gotovo isti. Ljudi su zauzeti običnim potrebama života i od toga često ne idu dalje. Sreća, zabave, hrana, obiteljski poslovi i brige toliko zaokupljaju čovjeka da zaboravlja na drugu dimenziju života, tj. na njegovu duhovnu stranu. Upozoravajući na istovjetnost u raznim